

# Vše k Boží slávě (1K 8–10)

## Texty na tento týden

1K 8; Sk 15,20; 1K 9,1–6; 1K 10,5–22; Dt 6,4,5; Mk 12,28–31

## Základní verš

*„Ať tedy jíte či pijete či cokoli jiného děláte, všechno činite k slávě Boží.“ (1K 10,31)*

Texty v 1. listu Korintským 8–10 ukončují rozpravu o sexualitě (kapitoly 5 a 6) a zároveň uvádějí Pavlovy odpovědi na konkrétní otázky, které mu křesťané v Korintu položili v dopise (1K 7,1). Tato témata tvoří jádro zbývajících částí 1. listu Korintským.

Charakter 7. kapitoly ukazuje, že sexuální nemravnost (kapitoly 5–7) a modloslužba (kapitoly 8–10) spolu úzce souvisí. V Novém zákoně jsou tato dvě témata často zmiňována společně (viz Sk 15,20,29; 21,25; 1K 6,9; Ef 5,5; Ko 3,5; Zj 21,8; 22,15).

Obecně lze říci, že zatímco v kapitolách 5–7 se Pavel věnuje otázce sexuální nemravnosti, v kapitolách 8–10 se soustředí zejména na problém modloslužby. Zdůrazňuje, že křesťan se musí vyhýbat oběma těmto nebezpečím (1K 6,18; 10,14).

Minulý týden jsme si ukázali, že vědomí, že jsme chrámem Ducha svatého (1K 6,19,20), nám pomáhá vítězit nad sexuální nemravností. Tento týden objevíme, že před modloslužbou nás může uchránit, když veškeré naše jednání bude motivováno tím, aby bylo „k slávě Boží“ (1K 10,31).

## Osnova lekce

Tato lekce se zaměřuje na pasáž 1K 8–10, specificky pak na svobodu křesťana a na to, jak se projeví nejen ve vztahu k modlářství, ale hlavně v ohleduplnosti k druhým. Uvidíme, že hlavním měřítkem našeho rozhodování nemá být jen naše poznání, ale především nesobec-ká láska a Boží sláva.

- 1K 8,8–13: Vztah mezi poznáním a láskou k bližnímu (neděle)
- 1K 9,1–6: Dobrovolné sebezapření pro rozvoj evangelia (pondělí)
- 1K 10,7–11: Varovné příklady z historie Izraele (úterý)
- 1K 10,14–22: Neslučitelnost stolu Páně se stolem démonů (středa)
- Mk 12,28–31: Největší přikázání jako základ křesťanské etiky (čtvrtek)

## POZNÁNÍ VERSUS LÁSKA

<sup>2</sup>Jestliže si někdo myslí, že něco už plně poznal, ten ještě nepoznal tak, jak je třeba. <sup>3</sup>Kdo však miluje Boha, je od něho poznán. [...] <sup>8</sup>Pokrm nás Bohu nepřiblíží; nejíme-li obětované maso, nic neztrácíme, jíme-li, nic nezískáme. <sup>9</sup>Dejte si pozor, aby se tato vaše svoboda nestala kamenem úrazu pro slabé. <sup>10</sup>Když někdo tebe, který máš poznání, uvidí za stolem v pohanském chrámě, zda tím nepřivedeš svědomí toho slabého bratra k tomu, aby také jedl maso obětované modlám? <sup>11</sup>Jenže tak bude ten slabý tvým poznáním uveden do záhuby – bratr, pro kterého Kristus zemřel! <sup>12</sup>Když takto hřešíte proti bratrům a ubíjíte jejich slabé svědomí, hřešíte proti Kristu. <sup>13</sup>A proto: je-li jídlo kamenem úrazu pro mého bratra, nechci už nikdy jíst maso, abych nepřivedl svého bratra k pádu. (1K 8,2.3.8–13)

### Osobní studium

Přečti si text 1K 8,1–13. Proč Pavel píše o poznání a lásce a v jaké souvislosti to dělá? K jakému závěru chce čtenáře dovést?

Pavel využívá téma pokrmů obětovaných modlám k tomu, aby poukázal na hlubší problém – na nedostatek vzájemné lásky (1K 8). Spor o to, zda je přípustné jíst jídlo obětované modlám, rozdělil korintský sbor na dva tábory. Členové první skupiny (Pavel je nazývá „silní“; 1K 4,10), byli přesvědčeni, že jejich poznání o neexistenci jiných bohů jim dává právo jíst cokoliv (1K 8,4). Druhá skupina s tímto postojem nesouhlasila. Pavel je nazývá „slabí“ (1K 8,9–12), neboť se ještě nedokázali úplně osvobodit od pověr ze své pohanské minulosti. Při pohledu na „silné“, kteří klidně konzumovali modlám obětované pokrmy, mohli nabýt dojmu, že křesťanství se dá spojit s modloslužbou. Pavel proto apeluje na „silné“, aby se svým jednáním nestali pro „slabší“ spoluvěřící duchovní překážkou.

Biblické texty se k požívání pokrmů obětovaných modlám staví velmi kriticky (Sk 15,20.29; 21,25; porovnej se Zj 2,14.20). Pavel však nepoužívá tak radikální tón, jaký vidíme ve Skutcích a ve Zjevení. Jeho

hlavním cílem je totiž řešit hrozbu rozkolu, kterou do sboru vnáší nesprávné nakládání s poznáním. Pavel neodmítá poznání jako takové, varuje však před intelektuální pýchou, která vede k povýšenosti a rozdělování společenství věřících. Poznání, kterému chybí láska, ve skutečnosti není pravým poznáním (1K 8,2). Správné poznání se rodí jen tam, kde člověk miluje Boha a kde Bůh zná člověka (1K 8,3).

Pavel cituje text Dt 6,4, aby zdůraznil základní pravdu, že Bůh je jen jeden (1K 8,4–6). Je přitom zajímavé, že postupuje podle stejné logiky jako Mojžíš (Dt 6,4.5), kdy po vyznání víry v jediného Boha okamžitě následuje příkaz: „Budeš milovat Hospodina, svého Boha.“ Pro Pavla i Mojžíše je totiž poznání, které neprovází láska, naprosto bezcenné.

„Silní“ křesťané v Korintu byli přesvědčeni o správnosti svého poznání, a proto považovali konzumaci pokrmů obětovaných modlám za neškodné. Přestože jim Pavel dá za určitých okolností za pravdu (jak uvidíme v dalších částech), jasně říká: pokud by takové jednání mělo být duchovní překážkou pro „slabé“ (1K 8,9), je třeba se ho vzdát. Křesťan má být připraven k sebezapření z lásky ke Kristu i ke svým bližním.

### Aplikace

Pavel tvrdí, že poznání bez lásky může být škodlivé (1K 8). V jakých konkrétních situacích mohou být vědomosti bez lásky skutečně špatné?

## NESOBECKÁ LÁSKA

*<sup>1</sup>Nejsem snad svoboděn? Nejsem apoštol? Neviděl jsem Ježíše, našeho Pána? Nejste vy můj dílem v Pánu? <sup>2</sup>I kdybych pro jiné apoštolem nebyl, pro vás jím jsem! Vždyť pečeti mého apoštolství jste vy sami tím, že jste uvěřili v Pána.*

*<sup>3</sup>Toto je má odpověď těm, kteří mne soudí: „Což nemáme právo přijímat od vás jídlo a pití? <sup>5</sup>Nemáme právo brát s sebou věřící ženu, tak jako ostatní apoštolové i bratři Páně i Petr? <sup>6</sup>To snad jen já a Barnabáš jsme povinni vydělávat si na živobytí? (1K 9,1–6)*

### Osobní studium

Jakým způsobem úvodní text (1K 9,1–6) prakticky ilustruje, v čem spočívá sebezapření motivované láskou?

Na první pohled se může zdát, že Pavlova obhajoba jeho apoštolství v 1K 9 nijak nesouvisí s předchozí úvahou o vztahu poznání a lásky. Nezapomínejme však, že biblický text nebyl původně členěn na kapitoly. Obsah 9. kapitoly je ve skutečnosti organicky propojen s předchozím textem. Pavel zde totiž uvádí konkrétní příklad nesobecké lásky ke Kristu a k bližním. Ukazuje, jak se on sám jménem lásky dobrovolně zříká určitých práv, na která by měl jinak nárok.

- „Jídlo a pití“ (1K 9,4). Jídlo a pití jsou v tomto kontextu odkazem na materiální zabezpečení a finanční podporu obecně. Pavel měl jako apoštol právo na to, aby ho komunita, které sloužil, finančně podporovala. Ostatní náboženští učitelé té doby to běžně využívali. On se však tohoto práva vzdal a na své živobytí si vydělával vlastníma rukama výrobou stanů (Sk 18,3).
- „Brát s sebou věřící ženu“ (1K 9,5). Ženatí apoštolové měli právo brát s sebou na misijní cesty své manželky, přičemž je-

jich výdaje hradilo církevní společenství. Příkladem takových manželských párů v misii byli Priska a Akvila (Ř 16,3) nebo Andronikus a Junia (Ř 16,7). Pavel však byl svobodný (1K 7,8). Přestože se mohl oženit a následně čerpat výhody plynoucí z práva na finanční zabezpečení pro sebe i manželku, rozhodl se jinak.

- „Právo nepracovat“ (v souvislosti se živobytím; 1K 9,6). Pavel a Barnabáš měli plné právo dostávat za svou misijní činnost řádnou mzdu (1K 9,4–6). O Pavlovi víme, že se živil výrobou stanů (Sk 18,3), ale Barnabášovo povolání neznáme. Víme však, že to byl mimořádně štedrý člověk (Sk 4,36.37), který byl ochoten sloužit bez jakýchkoli nároků.

V textu 1K 9,7–11 Pavel dále rozvíjí úvahu z předchozího verše, aby zdůraznil, že on i Barnabáš mají právo na materiální zabezpečení ze strany církve (1K 9,11.12). Koneckonců i samotný Pán ustanovil, „aby ti, kteří zvěstují evangelium, měli z evangelia obživu“ (1K 9,14; porovnej s 1Tm 5,18). Přesto Pavel říká: „Já jsem však ničeho z toho nepoužil“ (1K 9,12). Tímto postojem se stává příkladem sebezapření (1K 9,1–18) a vysvětluje, že takové rozhodnutí činí v zájmu šíření evangelia v Korintu (1K 9,19–23).

### Aplikace

*Existuje ve tvém životě něco, na co máš sice právo, ale bylo by prospěšné se toho vzdát v zájmu účinnějšího svědectví pro Pána? O co jde?*

## POUČENÍ Z MINULOSTI

*<sup>7</sup>A také nebudte modláři jako někteří z nich, jak je psáno: „Usadil se lid, aby jedl a pil, a potom povstali k tancům.“<sup>8</sup>Ani se neoddávajme smilstvu jako někteří z nich, a padlo jich za jeden den třiadvacet tisíc. <sup>9</sup>A také nechtějme zkoušet Pána, jako to dělali někteří z nich, a hynuli od hadího uštknutí, <sup>10</sup>ani nereptejte jako někteří z nich, a byli zahubeni Zhoubcem. <sup>11</sup>To, co se jim stalo, je výstražný obraz a bylo to napsáno k napomenutí nám, které zastihl přelom věků. (1K 10,7–11)*

### Osobní studium

Když Pavel na vlastní zkušenosti ukázal, co znamená sebezapření, přechází konkrétněji k tématu modloslužby. V 1K 10 rozvíjí myšlenku z verše 1K 9,27, kde Pavel vzpomíná, že vede „své tělo ke kázní“, aby on sám nakonec „neselhal“. Povzbuzuje Korintské, aby si brali příklad z něho, ačkoli tím nejdokonalejším vzorem je samotný Ježíš (1K 11,1).

Čeho se podle úvodního textu (1K 10,7–11) dopustili Izraelci na poušti? Proč skutečnost, že požívali zvláštní Boží výsady, činí jejich hříchy závažnějšími?

V textu 1K 10,1–5 se Pavel odvolává na dějiny Božího lidu během putování pouští. Vzpomínka na oblak a moře připomíná Boží vedení a jeho blízkost a ochranu. Pokrm a nápoj jsou zase symboly Boží péče. Pavel přirovnává zkušenost Izraelců s oblakem a mořem ke křtu, čímž vytváří analogii ke křesťanskému křtu. Podobně i zmínkou o pokrmu a nápoji odkazuje na Večeři Páně.

Jinými slovy, 1K 10 nás učí, že křesťané v jistém smyslu procházejí podobný-

mi zkušenostmi jako kdysi Izrael. Pavel se však k dějinám Izraele vrací proto, aby varoval před opakováním stejných chyb. I když měl Izrael nesmírné výsady, mnozí podlehl touze po zlých věcech (1K 10,6), ať už šlo o modloslužbu (1K 10,7), nebo sexuální nemravnost (1K 10,8). Proto není překvapením, že se „většina z nich Bohu nelíbila“ (1K 10,5).

Je jednoduché odsuzovat starověký Izrael za jeho těžká provinění. Pavel však zdůrazňuje, že i křesťané mohou podlehnout podobným hříchům, ačkoli mají nesmírnou přednost v tom, že znají Kristův příběh a dílo. Jasně to vyplývá z jeho varování: „A proto ten, kdo si myslí, že stojí, ať si dá pozor, aby nepadl“ (1K 10,12). Výraz „kdo si myslí“ naznačuje, že část věřících ve sboru si vůbec nepřipouštěla nebezpečí duchovního pádu. Nesetkáváme se se stejným rizikem i my dnes?

„Kdo si myslí, že stojí, ať si dá pozor, aby nepadl.“ Kdo z nás už ve svém životě nepocítil pravdivost a naléhavost tohoto varování?

### Aplikace

*Písmo nás ujišťuje, že Bůh nedopustí, abychom byli vystaveni zkoušce, kterou bychom nemohli unést, „ale se zkouškou vám připraví i východisko“ (1K 10,13). Proč je však pro nás navzdory tomuto zaslíbení stále tak snadné podlehnout hříchu?*

## VAROVÁNÍ PŘED MODLÁŘSTVÍM

<sup>14</sup>A proto, moji milovaní, utíkejte před modlářstvím. <sup>15</sup>Mluvím k vám jako k rozumným lidem; posuďte sami, co říkám: <sup>16</sup>Není kalich požehnání, za nějž děkujeme, účastí na krvi Kristově? A není chléb, který lámeme, účastí na těle Kristově? <sup>17</sup>Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu. [...] <sup>21</sup>Nemůžete pít kalich Páně i kalich démonů. Nemůžete mít účast na stolu Páně i na stolu démonů. <sup>22</sup>Chceme snad popudit Pána k žárlivosti? Jsme snad silnější než on? (1K 10,14–17.21.22)

### Osobní studium

Přečti si text 1K 10,5–22. Proč musíme „utíkat“ před modlářstvím?

Ve verších 1K 10,14–22 se Pavel opět zabývá tématem pokrmů obětovaných modlám. Přestože se nám dnes může zdát rituální obětování jídla cizí, v biblické době šlo o běžnou praxi. Po obětování zvířete v pohanském chrámu připadla část masa kněžím, kteří jej následně prodávali. Toto maso se tak dostávalo na veřejná tržiště. Jelikož se neprodávalo odděleně od ostatního masa, křesťan si jej mohl koupit i bez toho, aby znal jeho původ. Apoštol v této souvislosti radí, že takové maso mohou křesťané bez obav kupovat.

Přestože křesťané mohli doma konzumovat maso, které bylo dříve obětováno v pohanském chrámu (1K 8,1–13), vstupovat přímo do pohanských chrámů a účastnit se jejich slavností měli přísně zakázáno. Kritérium je přitom jednoznačné: jíst takové maso v soukromí je přípustné, protože modly samy o sobě nic neznamenaají (1K 8,4). Naproti tomu

účast na pohanských obřadech je nepřijatelná, protože jde o faktické uctívání démonů (1K 10,20.21). Podílet se na pohanském rituálu znamená vstupovat do společenství s demony (1K 10,20), podobně jako účast na Večeři Páně znamená vstupovat do hlubokého společenství s Kristem (1K 10,16).

Pavel tedy říká: „Nemůžete pít kalich Páně i kalich démonů. Nemůžete mít účast na stolu Páně i na stolu démonů“ (1K 10,21). Jak řekl Ježíš: „Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům...“ (Mt 6,24).

Pavel zdůrazňuje, že Bůh od nás očekává bezvýhradnou věrnost. Upozorňuje, že modloslužba vyvolává Boží „žárlivost“ (1K 10,22). Jako účinnou ochranu před modloslužbou uvádí v textu 1K 8,4–6 zásadní pravidlo, kterým odkazuje na známé „Šema“ z Dt 6,4.5: „Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.“ K prikázání nade vše milovat Boha později Ježíš připojil i druhou část: „Miluj bližního svého jako sám sebe!“ (Mk 12,31; viz také Lv 19,18).

### Aplikace

*Modla nemusí mít podobu kamenné sochy. Modlu si můžeme vytvořit prakticky z čehokoli. Jakých „model“ by ses ve svém životě měl vzdát ty?*

## VÍTĚZSTVÍ NAD MODLÁŘSTVÍM

<sup>28</sup>Přistoupil k němu jeden ze zákoníků, který slyšel jejich rozhovor a shledal, že jim dobře odpověděl. Zeptal se ho: „Které přikázání je první ze všech?“ <sup>29</sup>Ježíš odpověděl: „První je toto: ‚Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán;‘ <sup>30</sup>miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly!“ <sup>31</sup>Druhé je toto: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe!‘ Většího přikázání nad tato dvě není.“ (Mk 12,28–31)

### Osobní studium

V úvodu 8. kapitoly (1K 8,1–3) Pavel vysvětluje, že právě láska k Bohu je tím, co nás chrání před modloslužbou. Tuto myšlenku později podrobněji rozvádí v 1K 10,23–11,1. Zatímco v 1K 8,3 se soustředí na náš vztah a lásku k Bohu, v textu 1K 10,24 zdůrazňuje rozměr lásky k bližním, když říká: „Nikdo ať nemyslí sám na sebe, nýbrž ať má ohled na druhého!“

Přečti si texty Mk 10,17–22 a Mk 12,28–31. Co mají tyto dvě pasáže společného? Jak souvisejí se situací popsanou v 1K 10?

V 10. kapitole 1. listu Korintským Pavel postupuje přesně podle Ježíšova vzoru z Mk 12,28–31. Spojuje totiž dvě největší přikázání zákona: svrchovanou lásku k Bohu a lásku k bližnímu. Také v příběhu o bohatém mládenci (Mk 10,17–22) Ježíš propojuje tyto dva rozměry lásky tím, že odkazuje na vyznání víry z Dt 6,4 (viz Mk 10,18) a na druhou desku Desatera (viz Mk 10,19). Tragédií tohoto mladého muže bylo, že svůj maje-

tek miloval víc než Boha a lidi kolem sebe (Mk 10,22). Pozemské bohatství pro něj mělo větší cenu než poklady v nebi a peníze upřednostnil před pomocí chudým (Mk 10,21). Majetek se stal jeho modlou.

V návaznosti na Ježíšovo učení Pavel ukazuje, že zásadu lásky k Bohu a bližnímu je třeba aplikovat i v praktických situacích, o nichž píše v 1K 10,27.28. Zdůrazňuje, že i to, co je samo o sobě dovoleno, nemusí být vždy prospěšné nebo budující, pokud to zraňuje svědomí jiného člověka (1K 10,23). Tento princip je mistrně shrnut ve výzvě: „Ať tedy jíte či pijete či cokoli jiného děláte, všecko číňte k slávě Boží“ (1K 10,31). Pavel tím naznačuje, že modloslužba může mít tisíce podob – modlou se totiž stává cokoli, co si nárokuje pozornost a slávu patřící výhradně Bohu (Iz 42,8).

Pavlova slova v 1K 10,31–11,1 slouží jako shrnutí kapitol 8 až 10. Objasňují, že Pavel nehledal svůj vlastní prospěch, „nýbrž prospěch mnohých, aby byli spaseni“ (1K 10,33). Takto napodoboval Krista (1K 11,1).

### Aplikace

*Jak se můžeš naučit milovat svého bližního jako sám sebe?*

## PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 28. kapitolu „Zlaté tele“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 315–330; NUD 148–154).

„Kolik dobra by se dalo vykonat, kdybychom správně využívali naše vzájemné vztahy! Každý, kdo přijal nebeská požehnání, má povinnost vnést trochu světla na cestu druhých. [...] Potom všichni, kteří skutečně milují Boha, přestanou uctívat své vlastní já.“ (RH, 18. listopadu 1884)

„Pavel své bratry prosil, aby přemýšleli o tom, jaký vliv mají jejich slova a činy na druhé. Neměli by dělat nic, čím by schvalovali modloslužbu nebo čím by mohli zranit city těch, kdo jsou slabí ve víře. Takového jednání by se měli vyvarovat, i když by jim samo o sobě mohlo připadat jako nevinné. Ať tedy jíte či pijete či cokoli jiného děláte, všechno činite k slávě Boží. Nebudte kamenem úrazu ani Židům, ani Řekům, ani církvi Boží“ (1K 10,31.32).

Apoštolova varovná slova určená korintskému sboru platila v každé době, zvláště naléhavě však promlouvají k současným lidem. Modloslužbou neměl Pavel na mysli jen uctívání model, ale také sobectví, lásku k pohodlí a uspokojování svých vlastních tužeb a vášní.“ (AA 316.317; PNL 182)

„Pokud vidíte, že děláním určitých věcí, na které máte plné právo, bráníte pokroku Božího díla, zdržte se toho. Nedělejte nic, co by mohlo uzavřít mysl druhých před pravdou. [...] Všechno může být dovoleno, ale ne všechno je prospěšné.“ (9T 215)

### Otázky k rozhovoru

1. Podle Pavla může chování zralého křesťana někdy brzdit růst nezralého křesťana. Zkuste se zamyslet nad situacemi, kdy k tomu dochází. Proč je právě zásada milovat Boha nade vše a bližního jako sám sebe jediným způsobem, jak tuto výzvu zvládnout?
2. Kterým modlám mohou nakonec podlehnout i křesťané, nedají-li si pozor? Které dobré věci dokážeme přeměnit na modly? A jak člověk zjistí, jestli se něco, na čem mu nesmírně záleží, už stalo v jeho životě modlou?
3. Pavel píše, že podrobuje své tělo kázní, aby se on sám, který káže jiným, nestal nakonec tím, který selhal (1K 9,27). V návaznosti na biblická témata tohoto týdne uvažujte o tom, co všechno může způsobit, že člověk ztratí způsobilost hlásat evangelium.
4. V 1K 10 se Pavel zabývá nebezpečími modlářství a říká: „Utíkejte před modlářstvím“ (1K 10,14). Proč je modlářství tak špatné?